

Riikka Purra ps ym.

Välikysymys energia- ja polttoainehinnoista

Eduskunnalle

Energian hintojen nousu uhkaa taloutta

Bensiinin ja dieselin litrahinnat ovat nousseet ennätyskorkealle kahden euron tuntumaan. Myös muut polttoaineet maakaasusta hiileen ovat kallistuneet. Sähkön ja päästöoikeuksien hinnat ovat moninkertaistuneet vuoden takaisilta tasoiltaan.

Polttoaineet ovat vaikeasti korvattavia tuotteita, ja monen on mahdoton välttää niiden käyttöä esimerkiksi työmatkailussa. Polttoainehintojen nousu ei vähennä liikkumisen tarvetta. Energian kallistuminen on jo siirtynyt erityisesti ruoan ja asumisen hintoihin. Liikkumisen ja asumisen hinta vaikuttaa lisäksi suoraan työnteon kannattavuuteen.

Kuluttajahinnat olivat euroalueella tammikuussa 5,1 prosenttia vuoden takaista korkeammalla. Kiihtynyt inflaatio kohtelee kansalaisia eri tavoin. Pieni- ja keskituloisilla välttämättömien menojen osuus kaikista tuloista kasvaa eniten, jolloin heidän käytettävissään olevat tulot jäävät pienemmiksi. Lisäksi inflaatio näyttäytyy korkeampana maaseudun asukkaille, jotka joutuvat lämmittämään omakotitaloja öljyllä tai sähköllä sekä liikkumaan paljon autoilla. Tavalliset työssä käyvät suomalaiset ovat joutuneet enenevässä määrin turvautumaan ulkopuolisiin avustuksiin selvitäkseen arjestaan.

Keskuspankit joutuvat jossain vaiheessa reagoimaan inflaation kiihtymiseen koronnostoilla, mikä lisäisi yksityisen ja julkisen sektorin velan korkomenoja. Negatiivinen kierre, jonka lopussa näkyy sakkaava talouskasvu sekä jälleen uudet tukipaketit ylivelkaisille EU-maille, on todellinen uhka. Ylivelkaisia euromaita pyritään pitämään pystyssä ja eurojäsenenä jakamalla niille rahaa ensin finanssikriisin, sitten koronan ja nyt ilmaston varjolla. Suomi kuuluu aina maksajien joukkoon.

Tuontienergian tarve ja etenkin hiilen ja öljyn käytön korvaaminen maakaasulla sekä tuleva Nord Stream 2 -maakaasuputki ovat lisänneet eurooppalaisten maiden riippuvuutta tuontienergiasta, millä voidaan katsoa olevan kielteisiä turvallisuuspoliittisia vaikutuksia.

Kansainvälisten sähkön siirtolinjojen vuoksi sähkön hinta nousee Suomessakin, koska Saksassa sähkö on ennätysellisen kallista. Sähköä myydään eniten tarjoavalle, mikä nostaa myös meidän hintojamme.

Välikysymys VK 1/2022 vp

Muu Eurooppa joutuu tekemään kohtuuttomia päästövähennyksiä Saksan sulkiessa ydinvoimalansa hiilivoimaloiden sijasta. Suomen hallitus ei ole hoitanut EU:ssa edunvalvontatehtäväänsä. Saksa saa sulkea merkittävän määrän päästötöntä sähköntuotantoaan ja sysätä päästövähennystavoitteitaan muiden maiden täytettäväksi. Merkittävä osa EU:n päästövähennystavoitteista pitäisi kohdistaa siihen, että Puolan jättimäiset hiilivoimalat suljettaisiin. Pelkästään Belchatowin voimalaitos Puolassa tuottaa vuodessa 38 miljoonan tonnin hiilidioksidipäästöt.

Autoliitto muistuttaa Suomen polttoaineiden olevan EU:n kireimpiä. Henkilöautoliikenne toki sähköistyy, mutta liiton mukaan Suomessa ajetaan polttomoottoriautoilla vielä pitkään. Sähköautojen hinnat ovat liiton mukaan monen suomalaisen ulottumattomissa. Moni kerrostalossa asuva ei pysty sähköautoa lataamaan. Sähköautojen akkujen teho alenee kylmällä ilmalla lyhentäen toimintamatkaa jopa puolella.

Öljykattilan vaihto lämpöpumppuun on niin ikään taloutensa kanssa tuskailvalle kansalaiselle mahdoton toimenpide lämmitysmuodon vaihtamisen maksaessa 10 000—20 000 euroa.

Hallitus on luvannut, ettei polttoaineiden verotusta enää kiristetä tällä hallituskaudella, mutta hallitus on korottamassa hintoja jakeluvaiheen nostolla. Kilometriverso on väläytetty tuoreeltaan. Moni teollisuuden ala tarvitsee samoja uusiutuvia raaka-aineita kuin autoilijatkin. Kysyntä esimerkiksi kemianteollisuudessa uusiutuville energiamuodoille ei pysähdy Suomen rajoilla. Tarve on globaali.

Jos fossiilisten polttoaineiden osuutta liikennepolttoaineissa halutaan vähentää, uusiutuvien ainesosien valmistevero tulisi poistaa kokonaan tai vähintään sitä tulisi laskea merkittävästi, jotta näiden ainesosien käyttö olisi taloudellisesti kilpailukykyistä ja kannattavaa.

EU:n ilmastopaketti ja elinkeinoelämämme kilpailukyky

Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan EU:n ilmastopaketti Fit for 55 vaikuttaa merkittävästi meriliikenteeseen. Kolme paketin kahdestatoista esityksestä nostaa merikuljetusten hintaa alkuvaiheen jälkeen yli miljardilla eurolla vuodessa.

Ilmastopaketin hiilitulliesitys nostaisi suomalaisten kotitalouksien ja yritysten sähkölaskua 400 miljoonalla eurolla vuodessa. Tieliikenteessä vuotuiset kustannukset nousisivat sadoilla miljoonilla. Useista paketin kohdista ei edes ole laadittu vaikutusarviota. Tulee huomioida, että lyhytaikaisten vaikutusten lisäksi kilpailukykyyn ja investointien rapautuminen johtaa heikompaan talouskasvuun ja työllisyyteen nostaen ilmastopaketin hintalappua.

Polttoaineiden ja sähkön hintojen nousu johtaa lukuisissa vientiyrityksissä kustannuskilpailukykyyn rapautumiseen. Kasvava kilpailukykyyn kuilu on vaarassa pudottaa kotimaisia yrityksiä pois pelistä vaarantaen työllisyystavoitteet. Hallituksen tulee huolehtia yksityisten yritysten elinmahdollisuuksista eikä pyrkiä heikentämään niitä.

Maa- ja metsätalous ei säästy energiakriisiltä. Huoltovarmuus ja omavaraisuus vaarantuvat, mikäli sähkön ja polttoaineiden hintojen nousu ajaa alan yritykset kannattamattomiksi. Energiakriisi nostaa välillisesti myös lannoitteiden hintoja, millä on oma haitallinen vaikutuksensa maatalo-

Välikysymys VK 1/2022 vp

uteen. Kriisin keskellä on vahingollista pudottaa energiatuotantoa — kuten turvetta — pois poliittisista syistä.

Lukuisissa EU-maissa on erilaisia suunniteltuja ja toteutettuja ohjelmia, joilla kompensoidaan kotitalouksien ja yritysten energialaskuja. Tukiaisten kokonaismäärä nousee kymmeniin miljardeihin euroihin.

Kilpailijamaamme EU:ssa ovat voineet tukea kansalaistensa sähkölaskuja muun muassa EU:n elpymispaketin varjolla, sillä budjetteihin on paketin myötä muodostunut jakovaraa, jota on käytetty tukiaisiin. Suomi on paketin nettomaksaja. Tulonsiirtoliittovaltio vahvistuu.

Hallitus on kansainvälisellä tasolla ollut mukana hyväksymässä niitä toimia, jotka ovat johtaneet energiakriisiin. Hallituksen kunnianhimoinen tavoite olla maailman ensimmäinen hiilineutraali maa koituu selvitysten mukaan erittäin kalliiksi Suomelle, mutta ei vaikuta globaaliin ilmastoon käytännössä millään tavalla. Ilmastotavoitteiden keventäminen helpottaisi Suomen tilannetta, ja siihen hallitus voi vaikuttaa.

Hallitus voi halutessaan helpottaa energia-ahdinkoa

Suomen hiilineutraalisuustavoite ei voi olla selvästi kovempi kuin EU:lla ja tärkeimmillä kilpailijamaillamme.

Olemme johdonmukaisesti vaatineet, että julkiset menot on pistettävä tärkeysjärjestykseen. Rakenteellisesti alijäämäisen julkisen talouden kannalta on keskeistä, että Suomi käyttää rahansa kansalaistensa ostovoiman ja yritystensä kilpailukyvyyn parantamiseen sekä aloittaa julkisen talouden tasapainottamisen karsimalla toissijaisista menokohteista. Nyt suomalaisten verorahoja ja uutta velkarahaa ollaan kohdistamassa ilmastotoimiin, jotka teknistaloudellisesti ennenaikaisina ja väärin kohdistuvina päinvastoin heikentävät Suomen asemaa ja kansantaloutta. Ilmastotoimet uhkaavat osaltaan nostaa kotitalouksiin ja yrityksiin kohdistuvia veroja ja maksuja.

Veronkorotukset estävät talouskasvua, joten korotuksista on luovuttava ja veroja tulee päinvastoin laskea.

EU-tasoinen sääntely, joka nostaa kotitalouksien ja yritysten maksuja ja kustannuksia, tulee torjua, eikä maksuja tai kustannuksia saa nostaa myöskään kansallisilla päätöksillä.

Polttoaineverojen alentaminen on yksi vaikuttava keino alentaa koko työssäkäynti- ja tuotantoketjun kustannuksia.

Kotitalouksien sähköveroa tulisi laskea asteittain kohti EU:n sallimaa minimiä valtion menopuolia priorisoiden. Taloustutkimuksen laskelman mukaan energiakriisi lisää kotitalouksien menoja 1,6 miljardilla eurolla tänä vuonna leikaten 1,6 prosenttia ostovoimasta.

Ammattiautoilijoille tulee perustaa verohelpotus ammattidieselin muodossa. Suomen Kuljetus ja Logistiikka kertoi dieselin saavuttaneen jo viime marraskuussa hintatason, jonka liikenne- ja viestintäministeriö laski saavutettavan vuosikymmenen lopulla.

Välikysymys VK 1/2022 vp

Heikoimmassa asemassa olevien Suomen kotitalouksien ja yritysten kohdennettu tuki voi tulla kyseeseen lukuisten muiden EU-maiden tapaan.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Mihin kansallisiin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta energian kallistuminen ei vaaranna kotitalouksien ostovoimaa ja toimeentuloa,

*millä kansallisilla toimenpiteillä hallitus aikoo varmistaa yritystemme ja vientiteollisuu-
temme kilpailukyyn säilymisen,*

*millaisissa tilanteissa hallitus olisi valmis luopumaan ilmastotoimiksi kutsumistaan veron-
korotuksista ja käyttökielloista,*

*onko hallituksella tiedossaan jokin kipuraja polttoaineiden ja sähkön hinnoille, jolloin il-
mastotoimista tingitään,*

*aikooko hallitus harkita sekoitevelvoitteen kiristymisestä aiheutuvan hinnannousun kom-
pensoimista valmisteveron madaltamisella,*

*miten hallitus aikoo huolehtia siitä, että riippuvuutemme tuontienergiasta ei vaaranna
energiahuoltovarmuuttamme ja heikennä turvallisuuspoliittista asemaamme,*

*aikooko hallitus ryhtyä toimiin varmistuakseen Suomen sähköntuotannon omavaraisuu-
desta ja kohtuuhintaisuudesta vuodenajasta riippumatta,*

*mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä tässä ja nyt, että Euroopan muiden maiden huonot kan-
salliset energiapoliittiset ratkaisut eivät heijastuisi yhteismarkkinoiden suurten energia-
hintojen vaihteluiden kautta Suomeen ja*

*miten hallitus aikoo estää energiakriisin EU-tason ratkaisut, jotka vääjäämättä olisivat tu-
lonsiirtopaketteja Suomesta erityisesti Välimeren ja Itä-Euroopan maihin?*

Välikysymys VK 1/2022 vp

Helsingissä 8.2.2022

Riikka Purra ps
Peter Östman kd
Harry Harkimo liik
Sanna Antikainen ps
Juho Eerola ps
Ritva Elomaa ps
Jussi Halla-aho ps
Petri Huru ps
Olli Immonen ps
Vilhelm Junnila ps
Kaisa Juuso ps
Arja Juvonen ps
Toimi Kankaanniemi ps
Ari Koponen ps
Jari Koskela ps
Jouni Kotiaho ps
Sheikki Laakso ps
Rami Lehto ps
Mikko Lundén ps
Leena Meri ps
Juha Mäenpää ps
Jani Mäkelä ps
Jukka Mäkynen ps
Veijo Niemi ps
Mika Niikko ps
Tom Packalén ps
Mauri Peltokangas ps
Sakari Puisto ps
Lulu Ranne ps
Mari Rantanen ps
Minna Reijonen ps
Jari Ronkainen ps
Sami Savio ps
Jenna Simula ps
Riikka Slunga-Poutsalo ps
Ville Tavio ps
Sebastian Tynkkynen ps
Veikko Vallin ps
Ville Vähämäki ps
Jussi Wihonen ps
Sari Tanus kd
Päivi Räsänen kd
Sari Essayah kd
Antero Laukkanen kd